

i avui *obscur* és de to bastant literari i s'usa normalment en sentits figurats com 'no gens clar', 'difícil de comprendre' o 'humil' com en els exs. que ens dóna DFa. (*un text obscur, un obscur metge d'un poble* etc.).

DERIV.: *Obscurament*, adv. [*scurament* en Llull, *Merav.*, NCl. I, 117.4; *escur*, 1354 (DAg.); StVicentF, *Sermons* I, 239; *obscurament*, en Lacav. 1696, Lab. 1839]; *obscurant*, en la frase *al primer obscurant* 'entre la posta del sol i la fosca de la nit', usual a Pont de Suert segons AlcM; *obscurantisme*, *obscurantista* [c. 1880], presos del francès (on *obscurantisme* es documenta ja en 1823); *obscura* 'obscuritat' [un ex. en *Lo Tresor de pobres* (S. XIV), amb un altre d'*escura* (DAg., s. v.)].

*Obscurar* 'enfosquir', ant. [1344, *Ordinacions* de Pere III, p. 232; *Tirant* (DAg.); 1507 Busa-Nebr.; «--- perquè *obscura* lo enteniment y perturba lo cor» (text de 1546) i en un altre text de 1643 (DAg.)]. La forma més corrent a l'Edat Mitjana fou *escurir* o *escurer* 'enfosquir' [-*reir*, Llull, *Contempl.*, 123, 15; altres exs. en AlcM; *escurir*, en Llull, *Contempl.*, 20, 21; Jaume I: «E cant vench que s' volia *escurir*» (*Cròn.*, cap. 120, ed. Col. Pop. Barc. III, 20); ACAnals: «Lo teu ull no veu bé cosa que no sia en lo món, si si mateix no veu --- E si per ventura aquella tua intrínseca visió s'és *scurida* per ta gran negligència» (*Arra de An.*, 130); StVicentF: «a la passió se abaxà e exalçà's, lo sol mostrant dol, e *s'escurí*» (*Quar.*, 236.173), *Curiat*: «tramet llamps e trons e terrible tempestat, *escurer* lo cel» (DAg.)]; *obscurer* en *Ordin.* de Pere III (AlcM), i una variant *escurer* en ACAnals, *Scipio*: «lo gran Sipió --- appar molt generós --- en tant que tots los altres *escurer*» (NCl., 62.26); *escurir-se* 'enfosquir-se' en *VidesR*: «e'l cel s'*escurçí*, per què lo pòbol de Roma fugí» (P224r1), *escurzir* (P4r2), *escurisr* (P85r2), amb el derivat *escurçiment* (infra); per a aquesta variant, cf. oc. ant. *escurisr*, -*zir* (entre exs. citats per PSW, n'hi ha un del *Petit Thalamus de Montp.*). La forma moderna *obscurir* ja apareix en DTo. (c. 1660), i en Lacav. 1696: «*obscurir* o enfosquir alguna cosa: Aliquid *obscurare*»; Lab. 1839 etc.

*Obscuriment* [Lacav. 1696]; un ex. de la variant ant. *escurçiment* en *VidesR*: «àguila veu molt subtilment, axí que esguarda lo sol ses tot *escurçiment*» (P226r2), on el sentit és «sense enlluernament». *Obscurina* 'fosca', usual a Morella segons AlcM. *Obscuritat* 'foscor' [Lacav. 1696; *obscurèdat*, en doc. de 1592 de Barcelona (DAg.); més antigament trobem *escuritat*: *scu*- en Llull, *Contempl.*, 364, 24; *Blanq.*: «los secrets e les *scuritats* que'ls profetes havien en lurs paraules» (NCl. III, 158.2); *escuridat* en *CostTort.*: «e foren feytes *escuridats* per tres dies en tota la terra d'Egipte» (ed. Oliver, p. 475); *escureret* en Llull, *es-* *curedat* en Jaume I, *Cròn.* (AlcM); *escurtat* en *VidesR*: «la mia nyut no ha *escurtat*» (P167r2; també en P211r2); *escurdat* en Arnau de Vilanova: «deu hom guorard que nyula estra[n]ya sabor no senta hom en la bocha, ne en los uyls *escurdat*» (*Obres*, NCl. II, 60

173.4)].

<sup>1</sup> La mateixa forma amb *esc*- sembla ser gairebé general en oc. ant., l'única usada pels trobadors (veg. els exs. que inclou PSW, s. v.); ben freqüent també en cast. ant. (DCEC, s. v. *oscuro*) i en portuguès en què continua essent la forma normal. — <sup>2</sup> En els següents noms registrats per JCoromines a la zona de Morella i Alt Maestrat (1961) representa la forma *escur*: *la kóba skúra* (Bel), *la kobéta skúra* (Herbès), però a Culla *la koba oskura*. De la zona d'Alt Pallars (1963): *Fener Escur* (Vilamur); a Fontjani- na (Ribag., 1957) registra JCoromines la frase proverbial, «més *eskú*, tanca la porta», dita quan un no s'explica clar. En algunes localitats de l'Alt Aragó *escuro* continua encara: JCoromines va sentir *verde escura* a Echo, i va anotar el nom de lloc, *Canal Escura*, a Bielsa (1965).

OBSIDIANA, 'mineral volcànic vitri, d'estructura compacta, de color negre o verd fosc', pres d'*obsidianus lapis*, llicó errònia (en certs manuscrits de Plini), en lloc d'*obsianus lapis* 'pedra d'Obsius', nom d'un romà que va descobrir aquesta pedra a Etiòpia. □ 1.<sup>a</sup> doc.: Lab. 1839.

*Obsidió*, *obsidional*, V. *setge* + *Obsolescent*, *obsollet*, V. *soler* v. *Obsorbir*, V. *sorbir* *Obstacle*, *obstaculitzar*, *obstant*, *obstar*, *obstetrícia*, V. *estar* *Obstipació*, V. *estibar* *Obstrucció*, *obstruccionar*, *obstruccionisme*, *obstruccionista*, *obstructiu*, *obstruir*, V. *construir* *Obte*, V. *òbit* *Obtemperància*, *obtemperant*, *obtemperar*, V. *temps* *Obtenció*, V. *tenir* *Obtenebrar*, V. *tenebra* *Obtenidor*, *obteniment*, *obtenir*, *obtentor*, *obtès*, V. *tenir* *Obtestació*, V. *testament* (*testimoni*) *Obtindre*, *obtinent*, V. *obtenir* (TENIR) *Obtudent*, V. *tondre* *Obturació* [1868 *SLitCosta*], *obturador* [id.], *obturament*, *obturar* [Vogel], V. *aturar*, del qual és duplicat popular *Obtús*, *obtusament*, *obtusangle*, *obtusiflora*, -*foliada*, -*lobulada*, *obtusipenne*, V. *tundir* *Obumbrament*, *obumbrar*, V. *ombra*

OBÚS, 'peça d'artilleria de canó relativament curt que tira granades i metralla', 'granada', pres del francès *obus*, i aquest de l'al. *haubitze* id., i aquest del txec *houfnice* 'màquina de llançar pedres'. □ 1.<sup>a</sup> doc.: Belv. 1805; Lab. 1839.

El fr. *obus* en el sentit de 'espècie de morter o canó' està documentat en 1697 (i en la forma de *hocbus* ja en 1515); el sentit modern de 'granada o bomba de canó' no apareix fins a finals del S. XVIII; per a l'origen del mot francès i alemany, vid. L. Léger, *Journal des Savants*, 1916, 479; Ant. Thomas, ib., 525; *Casopis pro Moderni Filologi i Lit.* VII (1922), 152ss.

DERIV.: *Obusera* [GrEncCat.]. *Obuseria* 'fàbrica d'obusos' [DAg.].

*Obvenció*, *obvencional*, *obvenir*, *obventici*, V. *venir* *Obvers*, V. *vessar* *Obvi*, *òbviament*, *obviar*, V. *via*